

**Довідку про хід обговорення проєкту
освітньо-професійної програми «Історія та археологія»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 032 Історія та археологія**

Дата оприлюднення проєкту на сайті університету: 13 березня 2024 р.

Дата завершення обговорення: 15 квітня 2024 р.

Посилання на проєкт: https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/edu-programm/hist/opp_032_istoriya_ta_arkheologiya_drugogo_magisterskogo_rivnya_proiekt_2024.pdf

До обговорення проєкту були залучені:

- здобувачі вищої освіти;
- випускники;
- науково-педагогічні працівники, залучені до реалізації ОП;
- роботодавці;
- наукова та освітянська спільнота;

Здобувачі 1-го та 2-го року навчання освітньо-професійної програми «Історія та археологія» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія у терміни з 13 по 20 лютого 2024 р. пройшли опитування відповідно до «Положення про опитування учасників освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова» за анкетами «Якість викладання», «Якість освіти» та «Якість освітньої програми». Аналітичний звіт за результатами опитування та результати опитування здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти щодо якості викладання навчальних дисциплін розміщені на офіційній сторінці Центру забезпечення якості освіти.

10 квітня в рамках публічного обговорення відбулася онлайн зустріч з абітурієнтами (здобувачами 4 курсу бакалаврського рівня), здобувачами 1-го року магістерського рівня та випускниками 2022 та 2023 рр., під час якої всі охочі могли висловити свої зауваження та побажання щодо проєкту ОПП.

Випускники також проходять опитування, анкета якого розміщена на офіційній сторінці факультету історії та філософії у рубриці «Спеціальності та освітні програми»:
<https://docs.google.com/forms/u/1/d/1wEkfELYulfagvrBWygTOv7Gndr4OZJxhYwenOjHynz4/edit>

Науково-педагогічні працівники, залучені до реалізації ОП пройшли опитування за відповідною анкетною (<https://docs.google.com/forms/d/1MgVPJrk-Koibt1p-Hezl8eUQsqepglWyu9lBlWhnAgc/edit>). З НПП також було проведено онлайн зустріч 11 квітня 2024 р.

Роботодавці теж мають змогу відповісти на запитання відповідної анкети (https://docs.google.com/forms/d/1_ywZh7kSXQ3MvivyNb2-cIN4oojWdfLlbygEU-hs8eAk/edit)

В рамках зустрічі, що відбулася з роботодавцями та випускниками, 15 квітня 2024 р. було утворено Раду роботодавців та випускників факультету історії та філософії ОНУ імені І. І. Мечникова, положення про яку відповідно затверджено на засіданні Вченої ради факультету 25 квітня 2024 р.

Також відбувався асинхронний обмін думками з здобувачами, випускниками, роботодавцями та НПП у листуванні на електронну пошту вказану у вкладці громадського обговорення.

12 квітня 2024 р. надійшла рецензія від заступника директора Департаменту – начальник управління культури, національностей та релігій Департаменту культури, національностей,

релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації Ярослави Різникової (*Рецензія додається*).

15 квітня 2024 р. було отримано рецензії від директора Одеського археологічного музею Національної академії наук України, кандидат історичних наук Ігоря Піструїла та від директора Одеського юридичного ліцею Одеської міської ради Олександра Гереги (*Рецензії додаються*).

Побажання всіх учасників освітнього процесу та рішення, прийняті РГ стосовно висловлених стекйголдерами зауважень та побажань наводимо у вигляді таблиці:

№	Стейкхолдер	Зауваження, побажання	Рішення
1.		<p>В опитуваннях щодо якості освітньої програми зазначили, що курс «Політична культура української еліти» дублює курси з історії України на бакалаврській програмі, а дисципліна «Методика викладання історії у вищій школі» дублює бакалаврський курс «Педагогіка».</p>	<p>1.1.) ОК «Політична культура української еліти» виключено з переліку обов'язкових освітніх компонентів; 1.2) ОК «Методика викладання історії у вищій школі» переформатована на «Методика викладання історії та педагогіка у закладах вищої освіти». Проведено звірку програм цього курсу та бакалаврських курсів «Педагогіка» і «Методика викладання історії в школі» на предмет дублювання інформації. Повідомлено викладача про недопустимість прямих повторів.</p>
2.	Здобувачі освіти	<p>вважають, що ОП слід поповнити дисциплінами зі всесвітньої історії, нової та новітньої історії, соціології, історії стародавнього світу, ораторським мистецтвом, військової історії, геополітики ХХІ ст., питань державо- та націєтворення, спеціальними історичними дисциплінами, психологією/військовою психологією</p>	<p>2.1) Здобувачам надано пояснення, що загальний обсяг підготовки на другому (магістерському) рівні розраховується в межах 90 кредитів, тому не всі побажання щодо дисциплін можуть бути враховані, тим більш в переліку обов'язкових компонентів. Крім того обов'язкові компоненти мають забезпечувати програмні результати навчання у відповідності до Стандарту вищої освіти. 2.2) Щодо питань державо- та націєтворення у переліку обов'язкових компонентів ООП присутні ОК.02 «Етнічні процеси в Україні», ОК.03 «Українська ідентичність: історія та сучасність», ОК.09 «Історична україністика у сучасному суспільстві», у переліку вибіркових компонентів – ВК «Україна і Росія в історичній ретроспективі», «Політогенез та ранні держави».</p>

			<p>2.3) Щодо геополітики XXI ст. блок вибірових компонентів доповнено ВК «Нова карта світу: глобальні виклики і зміни у сучасних міжнародних відносинах»</p> <p>2.4) Щодо СІД то серед вибірових компонентів присутній ВК «Українська складова в спеціальних історичних дисциплін», а також запроваджено ВК «Історія понять» та ВК «Біографістика, просопографія, історія сім'ї».</p>
3.		<p>рекомендують вилучити з ОП дисципліни «Методика викладання історії у вищій школі» та «Україна в національному та світовому інтеграційних процесах», зменшити обсяг курсів з етнології</p>	<p>3.1) ОК «Україна в національному та світовому інтеграційних процесах» вилучена з ОПП;</p> <p>3.2) Рішення по ОК «Методика викладання історії у вищій школі» див. п. 1.2)</p> <p>3.3) ОК «Сучасні етнічні процеси», обсягом 4 кредити, замінено на ОК.02 «Етнічні процеси в Україні», обсягом 3 кредити.</p>
4.		<p>вважають що треба збільшити обсяг практичної підготовки</p>	<p>4) Замість двох практик запроваджується три практики.</p>
5.		<p>В асинхронному обміні думками запропонували запровадити предмет або спец курс з написання грантів та грантової документації, дисципліну з публічної історії, спецкурси з публічного мовлення, місця соціальних мереж в науці.</p>	<p>5.1) Компетенції щодо написання грантів та грантової документації будуть формуватися під час опанування ОК.10 «Методологія та організація наукових досліджень з історії та археології / Methodology and organization of scientific research in history and archaeology».</p> <p>5.2) Запроваджується ОК.13 «Публічна історія», в рамках якої, зокрема, буде опановуватися і публічне мовлення, а також розглядатиметься місце соціальних мереж в історичній науці.</p>
6.		<p>Під час обговорень на вченій раді факультету:</p>	-

		Здобувачі Сахно І. А. та Безруков Б. С. зауважили, що більшість зауважень та пропозицій студентів були враховані в проєкті ОПП.	
7.	Випускники	В опитуванні зауважили, що під час опанування ОП їх недостатньо навчили взаємодії з міжнародною науковою спільнотою, інформаційному підходу до роботи з джерелами та англійській мові на рівні B2;	7.1) Навички взаємодії з міжнародною науковою спільнотою будуть формуватися в першу чергу в ОК.10 «Методологія та організація наукових досліджень з історії та археології / Methodology and organization of scientific research in history and archaeology». 7.2) Інформаційний підхід до роботи з джерелами буде формуватися в ОК.08 «Цифрова історія». 7.3.) Для формування мовленнєвих компетентностей в I семестрі 1-го року навчання запроваджується ОК.01 «Англійська мова за професійним спрямуванням». Також, два обов'язкових освітніх компоненти (ОК.07 та ОК.10) та два вибіркових освітніх компоненти будуть викладатися англійською мовою.
8.		запропонували додати до ОП іноземну мову, програмування для істориків, ораторське мистецтво, літературу, історію ідей, історію Латинської Америки;	8.1.) див. 7.3.) 8.2.) див. 2.4) 8.3.) див. 5.2.)
9.		запропонували вилучити з ОП курси, що дублюють бакалаврську програму та зменшити обсяг історії України та етнології	9) З переліку обов'язкових компонентів ОПП вилучено ОК «Політична культура української еліти» та ОК «Україна в національному та світовому інтеграційних процесах».
10.	Абітурієнти, здобувачі освіти та випускники	Під час онлайн-зустрічі 10 квітня пропонували зменшити українознавчу та етнологічну складові і збільшити складову зі всесвітньої історії. Серед	10.1) Здобувачам роз'яснено важливість українознавчої та етнологічної складової в опануванні ОПП «Історія та археологія», тим більш в

		<p>конкретних пропозицій прозвучали побажання запровадити дисципліни присвячені історії пам'яті, публічній історії, історичній політиці, культурній спадщині, експертизі пам'яток історії, археології, культури, виробничу практику, пов'язану з роботою в інституціях управління та захисту пам'яток історії, археології, культури.</p>	<p>умовах повномасштабного російського вторгнення. Проте в певній мірі частка цих компонентів трансформована та зменшена, з огляду на пропозиції учасників освітнього процесу.</p> <p>10.2) Запроваджено ОК.06 «Культурна спадщина та історична пам'ять».</p> <p>10.3) Запроваджено ОК.11 «Експертиза пам'яток історії, археології та культури. Інтелектуальна власність».</p> <p>10.4) Запроваджено ОК.13 «Публічна історія».</p> <p>10.5) Запроваджено ОК.15 «Виробнича практика зі збереження та управління об'єктами культурної спадщини».</p>
11.	<p>Науково-педагогічні працівники</p>	<p>В опитуванні зазначили, що здобувачам <i>бракує теоретичних знань</i> для роботи з архівними документами, з методології історії та історіософії, з іноземної мови; <i>необхідно додати</i> мовні компетентності, дисципліни, які б акцентували увагу на забезпеченні програмних результатів пов'язаного з здійсненням рецензування, коментування, анотації наукових, науково-популярних, освітніх та публіцистичних текстів, які стосуються питань історії та археології; здійсненням експертизу пам'яток історії, археології та культури з метою їх охорони та можливого подальшого використання; розширенням актуалізованої джерельної бази за рахунок введення до наукового обігу архівних джерел, опрацювання фондів музеїв, участі у наукових й археологічних експедиціях тощо;</p>	<p>11.1) Запроваджено ОК.06 «Культурна спадщина та історична пам'ять».</p> <p>11.2) Наявний в ОПІ ОК.04 «Теорія та методологія історії».</p> <p>11.3.) Запроваджено ОК.01 «Англійська мова за професійним спрямуванням». По два обов'язкових та вибіркових компоненти викладаються англійською мовою.</p> <p>11.4) Запроваджено ОК.11 «Експертиза пам'яток історії, археології та культури. Інтелектуальна власність».</p> <p>11.5) Запроваджено ОК.13 «Публічна історія».</p> <p>11.6) Запроваджено ОК.15 «Виробнича практика зі збереження та управління об'єктами культурної спадщини».</p>

	<p>проектний менеджмент за спеціальністю (історія, археологічні проекти, розкопки), більше годин англійської мови, академічне письмо (та англійське); історіографію; практику істориків у державних установах та органах самоврядування, у засобах масової інформації, наукових бібліотеках; "Основи музеології", "Ораторське мистецтво", "Історія окремої країни" (за вибором здобувачів), "Історія державної служби в Україні"; випускниками, на думку НПП, <i>бракує практичних навичок</i> роботи з ІТ-технологіями в історичній науці, написання проєктів за спеціальністю, вмінь працювати з джерелами, вільного володіння іноземною мовою; <i>вилучити</i> курси, які повторюють, дублюють бакалаврську ОП, зокрема «Політичну культуру української еліти».</p>	<p>11.7) Проєктний менеджмент та написання проєктів за спеціальністю розглядається в ОК.10 «Методологія та організація наукових досліджень з історії та археології / Methodology and organization of scientific research in history and archaeology».</p> <p>11.8) «Основи музеології» та окремі періоди історії різних країн присутні на бакалаврському рівні вищої освіти.</p> <p>11.9) Практичні навички роботи з ІТ-технологіями формуються під час опанування ОК.08 «Цифрова історія».</p> <p>11.10) ОК «Політична культура української еліти» вилучено з переліку обов'язкових компонентів ОПП.</p>
12.	<p>При асинхронному обміну думками було запропоновано запровадити вибірковий освітній компонент «Вища освіта в Україні у ХІХ- на початку ХХІ ст.: інституційні трансформації та освітні практики» (Синявська О. О.).</p>	<p>12) До блоку вибіркового компонента запроваджено ВК «Вища освіта в Україні у ХІХ- на початку ХХІ ст.: інституційні трансформації та освітні практики».</p>
13.	<p>Під час онлайн-зустрічі 11 квітня жодних зауважень чи побажань до проєкту ОП не пролунало.</p>	-
14.	<p>Під час обговорень на робочій групі гарантом було запропоновано переглянути фокус освітньої програми, ключові слова, особливості програми. О. В. Сминтина запропонувала додати власні спеціальні компенентності та відповідні їм програмні результати навчання.</p>	<p>14.1) Доповнити фокус ОПП наступним формулюванням: «...розумітися на збереженні й управлінні культурної спадщини, проведенні експертизи пам'яток історії, археології, культури».</p> <p>14.2.) Додати до ключових слів слова «культурна спадщина», «публічна історія».</p>

			<p>14.3) Доповнити особливості програми формулюванням «(вибіркова складова дозволяє поглибити фахові знання з) ... методології історичного дослідження, публічної історії, методики викладання історичних дисциплін» та ще двома практиками: виробнича (зі збереження та управління об'єктами культурної спадщини) та науково-дослідної (переддипломна).</p> <p>14.4) Додати до ОПП спеціальні (фахові, предметні) компетентності:</p> <p>«СК10. Усвідомлення принципів академічної доброчесності та норм професійної етики.</p> <p>СК11. Здатність використовувати набуті знання в ході професійної діяльності та експертного консультування з актуальних проблем історії та археології, міжкультурної комунікації, архівної, музейної та пам'яткоохоронної діяльності, в тому числі з урахуванням регіональної специфіки.</p> <p>СК12. Здатність репрезентувати наукові історичні знання у публічній сфері, тобто в масовій культурі, ЗМІ, мистецтві, кіно, літературі, музеях, фестивалях, комп'ютерних іграх тощо».</p> <p>14.4) Доповнити ОПП наступними програмними результатами навчання:</p> <p>«ПР10. Здійснювати професійну діяльність та експертне консультування з актуальних проблем історії та археології, міжкультурної комунікації, архівної, музейної та пам'яткоохоронної діяльності, в тому числі з урахуванням регіональної специфіки.</p>
--	--	--	--

			<p>ПР11. Актуалізувати набуті знання, вміння та навички під час професійної комунікації з представниками інших наук, а також з представниками органів державної влади, місцевого самоврядування та засобів масової інформації, в тому числі з урахуванням регіональної специфіки.</p> <p>ПР12. Зрозуміло та якісно репрезентувати наукові історичні знання у публічній сфері, тобто в масовій культурі, ЗМІ, мистецтві, кіно, літературі, музеях, фестивалях, комп'ютерних іграх тощо».</p>
15.		<p>Під час обговорень на НМК факультету: Див. витяг з протоколу № 5 засідання НМК факультету історії та філософії від 11 березня 2024 р.</p>	<p>15.1) В описі ОП зазначено інформацію про новий сертифікат про акредитацію.</p> <p>15.2) Всі дисципліни, що дублювали бакалаврську ОП були виключені з переліку обов'язкових освітніх компонентів.</p> <p>15.3) В ключових словах «всесвітня історія» замінена на «світова історія» для узгодження з бакалаврською ОП.</p>
16.		<p>Під час обговорень на вченій раді факультету: Див. витяг з протоколу № 7 засідання вченої ради факультету історії та філософії від 25 квітня 2024 р., що додається.</p>	<p>16) Вчена рада факультету одногослосно прийняла рішення схвалити проєкт ОПП «Історія та археологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 032 Історія та археологія.</p>
17.	Роботодавці	<p>В опитуванні зазначили, що <i>здобувачам бракує</i> Загальнотеоретичні, історичні й організаційні проблеми діяльності інституцій національної пам'яті (бібліотеки, архіви, музеї, заповідники тощо), в т.ч. бібліотечної діяльності. Проте відсутність таких знань нестача таких знань не є перешкодою для працевлаштування, оскільки вона компенсується, з</p>	<p>17) З огляду на побажання роботодавців запроваджено ОК.06 «Культурна спадщина та історична пам'ять», ОК.11 «Експертиза пам'яток історії, археології та культури. Інтелектуальна власність», ОК.15 «Виробнича практика зі збереження та управління об'єктами культурної спадщини», а також запропоновані ВК</p>

	<p>одного боку, діючими механізмами внутрішньої системи підвищення кваліфікації в ОННБ, з іншого - здатністю випускників здобувати і опановувати нові знання. У контексті роботи з документальною спадщиною – знання вітчизняних та зарубіжних практик охорони, дослідження, популяризації матеріальної та нематеріальної культурної спадщини. Бракує практичного досвіду роботи з довідково-пошуковим апаратом у вигляді картотек і каталогів на традиційних носіях, а також локальних баз даних та автоматизованих бібліотечно-інформаційних системах ОННБ. На деяких посадах існує потреба у навичках організації та проведення заходів соціокультурного спрямування (на відміну від заходів наукової комунікації, які мають свою специфіку, цільову аудиторію тощо). Разом з цим, брак умінь усувається в процесі інструктажів, безпосереднього стажування або додаткового навчання в межах внутрішніх програм підвищення кваліфікації. <i>Необхідно додати</i> дисципліну пов'язану з вивченням культурної спадщини та культурних цінностей.</p>	<p>«Цифровізація культурної спадщини», «Образотворче мистецтво українців Південно-Західної України», «Нематеріальна культурна спадщина».</p>
18.	<p>В рецензіях: - від заступника директора Департаменту – начальника управління культури, національностей та релігій Департаменту культури, національностей, релігій та охорони об'єктів культурної спадщини Одеської обласної державної адміністрації Ярослави Різникової: «...рекомендую розробникам освітньої</p>	<p>18.1) Запроваджено ОК.12 «Південь України в історичній регіоналістиці», серед ВК запропоновано «Історія Одеси пізнього середньовіччя та нового часу: загальноукраїнський і світовий контекст» 18.2) див. попередні пункти. 18.3) Запропоновано ВК «Інноваційна освіта в контексті «Нової української школи» (НУШ)».</p>

	<p>програми підсили навчальну складову присвячену питанням охорони культурної спадщини, дослідженням пам'яті, комунікативних практик та міжкультурних комунікацій, а також роботі здобувачів із сучасними медіа. <...> Хотілося б побачити серед освітніх компонентів дисципліну присвячену регіональним студіям, історії півдня України у світовому вимірі тощо»;</p> <p>- від директор Одеського археологічного музею Національної академії наук України, кандидат історичних наук Ігоря Піструїла: «...не погано було б додати до освітніх компонентів програми дисципліни присвячені експертизі пам'яток археології та захисту культурної спадщини. Останнє питання наймовірно актуалізувалося у зв'язку з повномасштабним вторгненням російської федерації на територію України. Збереження музейних фондів, уміння працювати з ними в надскладних умовах війни, є важливою компетенцією сучасного історика та археолога. Музей готовий стати базою виробничої практики для здобувачів магістерського рівня»;</p> <p>- від директора Одеського юридичного ліцею Одеської міської ради Олександра Гереги: «Хотілося б висловити побажання, щоб педагогічна складова була підсилена і у вибірковій частині освітніх компонентів. Можливо серед вибірових курсів варто було б запровадити дисципліну присвячену саме роботі в “Новій українській школі”».</p>	
--	---	--

19.		<p>Під час онлайн-зустрічі в рамках громадського обговорення 15 квітня пролунали ті ж побажання та зауваження, що зазначені в рецензіях та анкетах опитування.</p>	<p>Див. рішення за пунктами 17 та 18.</p>
20.	<p>Члени робочої групи</p>	<p>Під час заключного засідання 22 квітня розглянули всі пропозиції стейкхолдерів та внесли корегування до тексту ОПП. Дискутувалися назви ОК.06 та ОК.12, а також можливості працевлаштування випускників.</p>	<p>20.1) Запропоноване гранатом формулювання назви ОК.06 – «Культурна спадщина та дослідження пам'яті: архіви, музеї, наукові установи» – в результаті обговорення, трансформовано в «Культурна спадщина та історична пам'ять».</p> <p>20.2) Запропоноване гранатом формулювання назви ОК.12 – «Історична регіоналістика: історичні процеси на півдні України в контексті вітчизняної та світової історії» – в результаті обговорення, трансформовано в «Південь України в історичній регіоналістиці».</p> <p>20.3) Можливості працевлаштування доповнені відповідно до Класифікатора професій:</p> <p>2310 Викладачі університетів та вищих навчальних закладів</p> <p>2320 Викладачі середніх навчальних закладів</p> <p>2340 Вчителі спеціалізованих навчальних закладів</p> <p>2359 Інші професіонали в галузі навчання</p> <p>2359.1 Інші наукові співробітники в галузі навчання</p> <p>2359.2 Інші професіонали в галузі навчання</p> <p>2433 Професіонали в галузі інформації та інформаційного аналізу</p> <p>2433.1 Наукові співробітники (інформаційна аналітика)</p>

		<p>2433.2 Професіонали в галузі інформації та інформаційні аналітики</p> <p>2443.2 Філософи, історики та політологи</p> <p>2447 Професіонали у сфері управління проектами та програмами</p> <p>2447.1 Наукові співробітники (проекти та програми)</p> <p>2447.2 Професіонали з управління проектами та програмами</p>
--	--	---

Гарант ОПП «Історія та археологія»
другого (магістерського) рівня вищої освіти,
канд. іст. наук, в.о. доцента

Вадим ЧЕПЖЕНКО